

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoCsp/61/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2517204795
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2517204795.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v spore žalobkyne: A. H., rod. K., narodená X. U. XXXX, trvalý pobyt B. XX, zastúpenej Občianske združenie OSPO Martin - OCHRANA SPOTREBITEĽA, J. Š. Šikuru 4850/1, Martin, IČO: 52 354 237, proti žalovanej: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpenej advokátkou: JUDr. Katarína Hegedúšová, Majerníkova 3/A, Bratislava, o určenie, že úvery sú bezúročné a bez poplatkov a o zaplatenie 1.896,10 eura, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Piešťany zo 6. mája 2021 č. k. 22Csp/65/2017-184, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o uložení povinnosti žalovanej vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 638,63 eur (III.), v časti o uložení povinnosti žalovanej vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 757,47 eur (IV.), v časti o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni primerané finančné zadostučinenie vo výške 500,- eur (V.) a v časti náhrady trov konania (VI.)
p o t v r d z u j e.

II. Žalobkyňa má voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie: I. zastavil konanie v časti o určenie, že úver zo spotrebiteľskej zmluvy č. 208000019 zo dňa 20. mája 2011 je bezúročný a bez poplatkov, II. zastavil konanie v časti o určenie, že úver zo spotrebiteľskej zmluvy č. 208000069 zo dňa 20. októbra 2011 je bezúročný a bez poplatkov, III. uložil povinnosť žalovanej vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie zo spotrebiteľskej zmluvy č. 208000019 vo výške 638,63 eur, IV. uložil povinnosť žalovanej vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie zo spotrebiteľskej zmluvy č. 208000069 vo výške 757,47 eur, V. uložil povinnosť žalovanej zaplatiť žalobkyni primerané finančné zadostučinenie vo výške 500,- eur a VI. priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 20%. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 37 ods. 1, § 39, § 41, § 52 ods. 2, 3, 4, § 53 ods. 1, 2, 3, 4 písm. r/, 5, § 54 ods. 2, § 100 ods. 1, § 451 ods. 1, 2, § 457, § 658 ods. 1, § 879b O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 13, § 15, § 19 písm. d/, § 41, § 137, § 145 ods. 2, § 146 ods. 1, 2, § 161 ods. 1, 2, § 215 ods. 1, § 230 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), § 3 ods. 5 ZoOS (Zákon č. 250/2007 Z. z. zákon o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov), § 1 ods. 3 písm. i/, § 2 písm. a/, b/, d/ ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom ku dňu uzavretia predmetných zmlúv o úvere). Vecne zdôvodnil, že vykonaným dokazovaním bol preukázaný vznik dvoch záväzkovo-právnych vzťahov medzi stranami konania, na základe zmluvy o úvere č. č. 208000019 zo dňa 28. apríla 2011 a č. 208000069 zo dňa 23. septembra 2011, v zmysle

ktorých žalovaná ako veriteľ poskytla žalobkyni ako dlžníčke úver v rovnakej výške 200,- eur, ktorý sa žalobkyňa zaviazala splácať mesačnými splátkami v počte splátok dvanásť, spolu s poplatkom vo výške 196,- eur, teda žalobkyňa sa zaviazala zaplatiť žalovanej ako veriteľovi celkovú sumu 396,- eur vo vzťahu ku každej zmluve. K oboj zmluvám bol pripojený splátkový kalendár bez členenia splátok a súčasne rozhodcovská zmluva uzavretá na samostatnej listine. Zmluvy o úvere, ako aj rozhodcovská zmluva, boli vyhotovené na vopred predtlačenom formulári. V prvej žiadosti o úver bolo vyznačené použitie úveru na účel výkonu povolania a v druhej žiadosti o úver na výkon zamestnania. Obidve zmluvy obsahovali vopred predtlačené vyhlásenie dlžníčky, že finančné prostriedky sú použité na výkon zamestnania, povolania, podnikanie alebo na iný účel, pričom pri každom variante bolo vyhradené prázdne miesto pre vyznačenie účelu krížikom. Na základe prvej zmluvy zaplatila žalobkyňa žalovanej celkovú sumu 838,63 eur a na základe druhej zmluvy celkovú sumu 957,47 eur. Z dôvodu porušenia povinnosti žalobkyne plniť splátky riadne a včas z oboj zmlúv, bola podaná žaloba pred stálym rozhodcovským súdom, ktorý vydal rozhodcovský rozsudok, na základe ktorých žalovaná ako oprávnená podala návrh na vykonanie exekúcie, avšak v oboj prípadoch bola žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietnutá pre zaujatosť súdneho exekútora. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa je v oboj zmluvách, ako aj v žiadostiach, ktoré predchádzali, označená identifikačnými údajmi typickými pre fyzickú osobu - nepodnikateľa (neobsahuje údaje o mieste podnikania alebo sídla, prípadne označenie IČO). Žalobkyňa preukázala zánik výkonu podnikateľskej činnosti vo všetkých predmetoch podnikania desať rokov pred uzavretím predmetných zmlúv. Obidve zmluvy o úvere boli vyhodnotené súdom prvej inštancie ako zmluvy spotrebiteľské, keďže z označenia účelu úveru v zmluve, i v žiadosti, nemožno vyvodzovať uzavretie zmluvy so žalobkyňou ako podnikateľkou (naviac neidentifikovanej ako zamestnanec konkrétneho zamestávateľa). Z oboj zmlúv o úvere vyplývalo, že žalobkyňa ako dlžníčka sa zaviazala zaplatiť žalovanej ako veriteľovi sumu poskytnutú ako úveru zvýšenú o poplatok, predstavujúci 98 % z poskytnutých úverových prostriedkov. Požadovanie úhrady poplatku v tejto neprimeranej výške súd prvej inštancie kvalifikoval ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, a teda absolútne neplatnú podľa § 53 O. z. (naviac v rozpore s dobrými mravmi). Poplatok v uvedenej výške vykazuje znaky civilnoprávnej úžery. Zmluvy o úvere neobsahovali ani obligatórne obsahové náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, konkrétne úrok z úveru. Plnenie prijaté z neplatného dojednania o poplatku (zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere) predstavuje bezdôvodné obohatenie. Podľa ust. § 11 ZoSÚ predmetné zmluvy neobsahovali ani ďalšie obligatórne obsahové náležitosti, pretože absentovala RPMN, priemerná hodnota RPMN, doba trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere, termín konečnej splatnosti, ako i druh spotrebiteľského úveru. Peňažné plnenia prijaté žalovanou nad rámec súm reálne poskytnutých pôžičiek preto predstavovali, podľa záveru súdu prvej inštancie, plnenie bez právneho dôvodu, teda bezdôvodné obohatenie, ktoré bola žalovaná povinná žalobkyni vrátiť. V prípade prvej zmluvy o pôžičke vo výške 638,63 eur (rozdiel medzi reálne poskytnutou sumou úveru 200,- eur a zaplatenou zo strany žalobkyne 838,63 eur) a v prípade druhej zmluvy bezdôvodné obohatenie predstavovalo sumu 757,47 eur (rozdiel medzi reálne poskytnutým úverom 200,- eur a zaplatenou sumou žalobkyňou 957,47 eur). Žalobe bolo preto v časti vydania bezdôvodného obohatenia (III. a IV.) vyhovie. Súd prvej inštancie dospel k záveru o dôvodnosti žaloby aj vo vzťahu k uplatnenému primeranému finančnému zadostučineniu žalobkyňou vo výške 500,- eur, vo vzťahu k obojvom záväzkovo-právnym vzťahom medzi stranami konania, s prihliadnutím na výšku bezdôvodného obohatenia, výšku istiny reálne poskytnutých úverov a na skutočnosť, že žalobkyňa bola nútená domáhať sa svojich práv prostredníctvom súdu. Primerané zadostučinenie je odrazom neodborného konania žalovanej pri uzatváraní zmlúv o úvere, kedy sa žalovaná snažila vyhnúť právnej úprave o spotrebiteľských úveroch, ktorá skutočnosť bola známa súdu prvej inštancie z úradnej činnosti v iných sporoch z formulárových zmlúv pripravených žalovanou. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ust. § 255 ods. 1 CSP. Predmetom sporu boli dva určovacie nároky a tri nároky znejúce na plnenie, pričom v časti určovacích nárokov žalobkyňa vzala žalobu späť z iného dôvodu než pre správanie žalovanej v priebehu sporu, v dôsledku čoho procesne zavinila zastavenie konania v týchto častiach, čo zodpovedá 2/5 predmetu sporu. V časti troch žalobných nárokov na plnenie bola žalobkyňa v spore úspešná, čo zodpovedalo 3/5 sporu. V dôsledku uvedeného súd prvej inštancie dospel k záveru o vzniku nároku žalobkyne na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 20 %. O výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

2. Proti tomuto rozsudku v časti výroku o uložení povinnosti žalovanej vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 638,63 eur (III.) a v časti o uloženie povinnosti vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 757,47 eur (IV.), ako aj v časti o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni

primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500,- eur (V.) podala včas odvolanie žalovaná, navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolanie odôvodnila nesprávnymi skutkovými zisteniami súdom prvej inštancie, ako aj nesprávnym právnym posúdením veci. Ustanovenie § 3 ods. 5 ZoOS je potrebné vykladať reštriktívne, pričom je potrebné zohľadniť nielen úspešnosť strany konania, ale aj iné okolnosti majúce vplyv na danú vec. Priznanie finančných prostriedkov prichádza do úvahy len ak porušenie práva nie je možné napraviť inak. Žalovaná namietala neprimeranosť výšky priznaného finančného zadosťučinenia. Občiansky zákonník predstavuje vo vzťahu k zákonu o ochrane spotrebiteľa lex generalis, v dôsledku čoho je potrebné primerane použiť ustanovenia o náhrade nemajetkovej ujmy (§13 ods. 5 O. z, v zmysle ktorého výšku náhrady súd určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo). V zákone o ochrane spotrebiteľa je okrem iného upravený zákaz nekalých obchodných praktík podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady ES č. 2006/2004 (ďalej len smernica). Pri rozhodovaní o nároku žalobcu je za účelom zabezpečenia spravodlivosti potrebné prihliadať na osobitné okolnosti prípadu. Žalobkyňa sama konala v rámci kontraktčného postupu ľahostajne a o úver požiadala celkovo 14 krát. Skutočnosť, že dodatočne usúdila, že zmluvy sú pre ňu subjektívne nevýhodné, ešte nezakladá absolútnu neplatnosť právneho úkonu a nemožno to kvalifikovať ani ako nedostatok vážnosti vôle (rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co/343/2013). Vážnosť vôle pritom nie je možné zamieňať s ľahkovážnosťou spotrebiteľa. Žalobkyňa je priemerným spotrebiteľom, ktorého Súdny dvor Európskej únie definoval ako v rozumnej miere pozorného a opatrného, bez nariadenia znaleckého posudku, či prieskumu verejnej mienky spotrebiteľov (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 16. júla 1998 Gut Springenheide GmbH, Rudolf Tusky v. Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt - Amt für Lebensmittelüberwachung). O nedostatku vážnosti vôle na strane žalobkyne, ktorá bola pri uzatváraní zmluvy dobre informovaná, avšak ľahostajná, nemožno hovoriť. Uvedenému konaniu nie je možné poskytnúť ochranu priznaním finančného zadosťučinenia. Žalobkyňa v konaní nepreukázala, v čom má spočívať primeranosť finančného zadosťučinenia, ktoré je chápané ako nástroj k odstráneniu ujmy nemateriálneho charakteru. Priznanie finančných prostriedkov prichádza do úvahy len v prípadoch, keď porušenie práva nie je možné napraviť inak. Napríklad ak by právo na vydanie bezdôvodného obohatenia bolo premlčané. Opätovné sankcionovanie by bolo vzhľadom na predchádzajúce konanie neprimerane prísne. Žalobkyňa žiadna ujma, ktorá by odôvodňovala priznanie uplatňovaného nároku, nevznikla. Priznanie by malo za následok spôsobenie hrubej nerovnováhy medzi právami a povinnosťami veriteľa a spotrebiteľa. Ak bol prijatý záver, že predmetný úver je bezodplatný a bezúročný, už bola nastavená rovnováha zmluvných strán a nie je potrebné osobitné rozhodnutie podľa § 3 ods. 5 ZoOS. Predpokladom pre priznanie finančného zadosťučinenia je porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej v ZoOS a osobitnými predpismi, úspešné uplatnenie porušeného práva alebo povinnosti, primeranosť zadosťučinenia, zodpovedná osoba a nemajetková ujma. Všetky uvedené predpoklady musia byť naplnené kumulatívne. Primerané finančné zadosťučinenie ako inštitút súkromného práva v podmienkach Slovenskej republiky a konštantnej judikatúry nesleduje reparačnú funkciu, ako je to v prípade náhrady škody. Má nesporné sankčnú funkciu a jeho cieľom nie je kompenzovať, ale skôr potrestať za protiprávne konanie, ktorého sa dopustil vo vzťahu k spotrebiteľovi a odradiť tretiu osobu od opakovania takéhoto konania v budúcnosti. Žalovaná v novovzniknutých spotrebiteľských úveroch už niekoľko rokov konštatovanú neprijateľnú zmluvnú podmienku nepoužíva. Bolo priznané právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, teda nie je čo kompenzovať. Ide o duplicitné uplatnenie. Určenie konkrétnej výšky súdny povinné individuálne posúdiť a to každý prípad jednotlivo, s ohľadom na zákonom ustanovené kritériá, ktoré je povinné odôvodniť s poukazom na nemateriálnu ujmu, ktorá spotrebiteľovi vznikla. Žalovaná poukázala na rozsudok NS ČR sp. zn. 29Odo/652/2001, v zmysle ktorého nárok na primerané zadosťučinenie je nárokom, ktorým sa reparuje ujma nemateriálnej povahy a rozsudok NS ČR sp. zn. 1Odon/45/97. Vo forme zadosťučinenia, ako prostriedku satisfakčného, nie je možné preto brať ohľad na prvky, ktoré majú materiálnu povahu, keďže materiálnej reparácii tento právny prostriedok ochrany proti nekalej súťaži neslúži. Nárok na primerané zadosťučinenie je nárokom, ktorým sa reparuje ujma nemateriálnej povahy, má objektívny charakter. Subjektívne momenty sú z hľadiska výšky primeraného zadosťučinenia len doplnkovými. Žalobkyňa nešpecifikovala, v čom spočíva nemajetková ujma odôvodňujúca priznanie zadosťučinenia vo výške 500,- eur. Poškodený subjekt sa nesmie reparáciou obohatiť. Výška súdom priznaného zadosťučinenia musí zodpovedať výške priznaného zadosťučinenia v prípadoch, ktoré sa v podstatných znakoch zhodujú a významnejšia odchýlka je možná len vtedy, ak bude súdom riadne a presvedčivo zdôvodnená. Ak nenájde súd prípad,

ktorý by sa v podstatných znakoch zhodoval s prejednávanou vecou, je potrebné porovnanie s inými prípadmi náhrady nemajetkovej ujmy, so zohľadnením spoločných a rozdielnych znakov. Ak nebude možné postupovať ani podľa tohto prípadu, je potrebné stanoviť primerané zadosťučinenie v takej výške, ktorá bude zodpovedať ekonomickej realite v krajine a tomu, čo by všeobecne bolo vnímané ako spravodlivé, napríklad s ohľadom na cenovú úroveň alebo výšku priemernej mzdy (rozsudok NS ČR sp. zn. 30Cdo/1747/2014). Nebezpečenstvo vzniku ujmy musí byť reálne, rozsah tejto ujmy by nemal byť zanedbateľný (rozhodnutie NS ČR sp. zn. 32Cdo/139/2008). Žalobkyňa sa mohla primerane brániť aj iným spôsobom, než zľahčovaním svojho neobozretného a ľahostajného konania. Priemerný spotrebiteľ by mal mať v prípade štrnásť uzatvorenej zmluvy o úvere s rovnakým veriteľom, minimálne jedenkrát preštudované zmluvné podmienky a poznať obsah a dosah zmluvných ustanovení. Žalovaná navrhla, aby súd v súlade so smernicou prihliadal na okolnosti prípadu a to, že žalobkyňa si nikdy zmluvu a všeobecné podmienky poskytnutia úveru neprečítala, hoci mala možnosť opakovanne tak urobiť. Zo zmluvy o úvere nenastala ani jedna z foriem bezdôvodného obohatenia, ktorú stanovuje zákon. Žalobca plnil na základe platne uzavretej zmluvy o úvere, ktorá nebola nikdy vyhlásená za neplatnú, rovnako tak právny dôvod na plnenie z tejto zmluvy o úvere nikdy neodpadol (nedošlo k odstúpeniu či zrušeniu zmluvy) a majetkový prospech získala žalovaná z poctivých zdrojov. Na preukázanie úmyslu konajúcej osoby získať bezdôvodné obohatenie nestačia všeobecné tvrdenia o zaužívanej praxi žalovanej pri uzatváraní zmlúv, ale bolo nutné v každom jednotlivom prípade v súvislosti s poukazom na okolnosti uzatvorenia úverovej zmluvy preukázať, že bola v čase uzatvorenia zmluvy a prijatia plnenia na základe tejto zmluvy, uzrozumená alebo skutočne vedela, že sa bezdôvodne obohacuje. Žalovaná v čase uzatvorenia zmlúv o úvere nemohla mať vedomosť ani predpokladať, že o niekoľko rokov neskôr môže byť predmetná zmluva o úvere posúdená ako zmluva o spotrebiteľskom úvere, ktorá neobsahuje podstatné náležitosti podľa ZoSÚ.

3. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdiť.

4. Odvolací súd podľa § 34 CSP, po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

5. Podľa § 3 ods. 5 veta prvá a tretia ZoOS proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

6. V posudzovanej veci súd prvej inštancie dospel k správne právnemu záveru, priznaním primeraného finančného zadosťučinenia, na základe správnych skutkových záverov a následného právneho posúdenia veci.

7. Účelom finančného zadosťučinenia je dovŕšiť ochranu porušeného práva spotrebiteľa ako slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách spôsobom, ktorý práve z tohto dôvodu vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Jediným predpokladom, ktorý citované ustanovenie ZoOS vyžaduje je, že spotrebiteľ na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétnej vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve. Žiadnu inú podmienku, t. j. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privedená konkrétna ujma nevyžaduje. Zákonodarcia pri uplatňovaní tohto nároku uľahčil spotrebiteľom dôkaznú situáciu, keď na rozdiel od nároku na náhradu škody (bezdôvodného obohatenia), je dôkazné bremeno na strane spotrebiteľa oveľa ľahšie, lebo odpadá problematické preukázanie či už výšky škody, ujmy, príčinnej súvislosti alebo majetkového prospechu

druhej strany (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ďalej len „NS SR“ sp. zn. 6Cdo/127/2017).

8. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobkyňa ako spotrebiteľka úspešne uplatnila na súde porušenie svojich práv, keďže súdnym rozhodnutím jej bol priznaný konkrétny nárok z bezdôvodného obohatenia voči žalovanej ako poskytovateľovi úveru vo výške 638,63 eur v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou č. 208000019 zo dňa 20.05.2011 a vo výške 757,47 eur v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou č. 208000069 zo dňa 20.10.2011, konštatujúc absenciu obligatórnych zákonom stanovených náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, s ktorými ZoSÚ spája sankciu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru (keďže zmluvy neobsahovali úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru, hodnotu RPMN, priemernú hodnotu RPMN, konečnú splatnosť spotrebiteľského úveru, dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru), ako aj absolútnu neplatnosť zmluvného dojednania o výške poplatku za úver, predstavujúci 98 % z poskytnutých úverových prostriedkov (ktorého výška je v rozpore s dobrými mravmi a vykazuje znaky civilnoprávnej úžery, v dôsledku čoho ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku). Jediný predpoklad, ktorý zákon pre priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vyžaduje, bol preto splnený. Bola preukázaná aj príčinná súvislosť medzi porušením povinností veriteľom a úspešným uplatnením práva spotrebiteľa na súde. Splnenie žiadnych ďalších podmienok preto nebolo už potrebné.

9. Rozsah finančného zadosťučinenia súd prvej inštancie posúdil s prihliadnutím na okolnosti daného prípadu, konkrétne výšku bezdôvodného obohatenia, a to vo vzťahu k obidvom úverovým zmluvám, výšku poskytnutého úveru (reálne poskytnutých finančných prostriedkov žalobkyni) a s tým spojenú nutnosť žalobkyne ako spotrebiteľky domáhať sa v samostatnom konaní ochrany svojich práv, ako slabšia strana sporu. Neuvedenie obligatórnych obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ako aj dojednanie neprijateľnej zmluvnej podmienky, súd prvej inštancie kvalifikoval ako neodborný postup žalovanej pri uzatváraní zmlúv o úvere, v snahe vyhnúť sa podmienkam právnej úpravy o spotrebiteľských úveroch.

10. Odvolacia námietka žalovanej o potrebe reštriktívneho výkladu ustanovenia o primeranom finančnom zadosťučinení a zohľadnenia nielen úspešnosti strany konania, ale aj iných okolností majúcich vplyv na konkrétny prípad, pričom priznanie finančných prostriedkov prichádza do úvahy len v prípadoch, ak porušenie práva nie je možné napraviť inak, nebola dôvodná. Jediným zákonným predpokladom, ktorý zákon vyžaduje pre priznanie finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 ZoOS je, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva a účelom tohto finančného zadosťučinenia je dovŕšiť ochranu porušeného práva ako spotrebiteľa, ktorý je slabšou stranou v spotrebiteľskej zmluve, nie zaťažiť spotrebiteľa dôkazným bremenom v súvislosti s preukazovaním nároku na primerané finančné zadosťučinenie vo vzťahu k akýmkoľvek ďalším predpokladom, či inej novej náprave ujmy.

11. Žalovaná poukázala na príslušnú smernicu garantujúcu ochranu spotrebiteľa, v zmysle ktorej bola definovaná odborná starostlivosť ako úroveň špeciálnej schopnosti a starostlivosti, ktorú možno rozumne očakávať od obchodníka pri jeho konaní voči spotrebiteľom, zodpovedajúca čestnej obchodnej praxi alebo všeobecnej zásade dobrej viery uplatňujúcej sa v oblasti obchodníckej činnosti. Vychádzajúc z porušenia zákonom stanovených povinností žalovanou, pri uzatváraní predmetných dvoch zmlúv uzavretých so žalobkyňou, možno nepochybne konštatovať nesplnenie tejto odbornej starostlivosti, ktorej dôsledkom je priznaný nárok z bezdôvodného obohatenia, v súvislosti s dvomi úverovými zmluvami uzavretými so žalobkyňou, v dôsledku čoho vzniklo žalobkyni právo na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia voči žalovanej, ktorá za porušenie povinností ustanovených ZoSÚ zodpovedá.

12. Primerané finančné zadosťučinenie má plniť jednak funkciu satisfakčnú a jednak funkciu sankčnú. Jeho cieľom je predovšetkým odradiť dodávateľov od protiprávneho konania voči spotrebiteľom. Možno ho chápať aj ako prostriedok na vyvolanie aktivity spotrebiteľov domáhať sa ochrany svojich práv proti dodávateľom v prípadoch, kedy dodávatelia ich práva hrubým spôsobom porušujú, k čomu došlo aj v danom prípade (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 6Cdo/127/2017).

13. Poukaz žalovanej na kritérium priemerného spotrebiteľa, ktorý je v rozumnej miere dobre informovaný, vnímavý a v konkrétnom prípade na správanie žalobkyne v rámci kontraktačného postupu, správajúcu sa ľahostajne, žiadajúc o úver celkovo 14 krát, nebol dôvodný.

14. Podľa čl. 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sú členské štáty povinné zabezpečiť, že veriteľ pred uzavretím zmluvy o úvere posúdi úverovú bonitu spotrebiteľa na základe dostatočných informácií získaných, ak je to vhodné od spotrebiteľa a v prípade potreby na základe nahliadnutia do príslušnej databázy (porov. § 7 ods. 1, 2 ZoSÚ v znení do 9. júna 2013). Povinnosť veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu dlžníka má chrániť spotrebiteľov pred rizikami nadmerného zadĺženia a platobnej neschopnosti, čím prispieva k dosiahnutiu cieľa smernice 2008/48 (porov. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-58/18 Michel Schyns proti Belsius Elfius Banque SA, bod 39, 41).

15. V tomto ohľade Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že cieľom povinnosti ohodnotiť úverovú bonitu spotrebiteľa je posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru (porov. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-449/13 CA Consumer Finance, bod 43). Veritelia by mali byť zodpovední za individuálne kontroly úverovej bonity spotrebiteľa a mali by mať možnosť využiť informácie, ktoré im poskytol spotrebiteľ nielen počas prípravy príslušnej zmluvy o úvere, ale aj počas dlhodobého obchodného vzťahu.

16. S poukazom na uvedené nebolo preto možné stotožniť sa s argumentáciou žalovanej, o ľahostajnom prístupe žalobkyne v rámci kontraktačného postupu, keďže veriteľovi ako sprostredkovateľovi úveru sa ukladá povinnosť, aby pre spotrebiteľa vyhľadal najvhodnejší druh a najvhodnejšiu výšku úveru vzhľadom na finančnú situáciu spotrebiteľa v čase uzavretia zmluvy a tiež účel úveru, s cieľom zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru.

17. Odôvodnenie súdu prvej inštancie vo vzťahu k výške priznaného finančného zadostučinenia vychádzalo z výsledkov vykonaného dokazovania. Zákonodarcia pri uplatňovaní nároku primeraného finančného zadostučinenia uľahčil spotrebiteľom dôkaznú situáciu, keď na rozdiel od nároku na náhradu škody, bezdôvodného obohatenia, je dôkazné bremeno na strane spotrebiteľa oveľa ľahšie, lebo odpadá problematické preukazovanie či už výšky škody, ujmy, príčinnej súvislosti alebo majetkového prospechu druhej strany. Preukazovanie skutočnej výšky utrpenej ujmy by bolo spravidla nereálne. Podmienku, aby spotrebiteľovi bola privedená konkrétna ujma, platná právna úprava nevyžaduje. Pokiaľ ide o rozsah finančného zadostučinenia, nie sú ustanovené žiadne kritériá, ktoré by bolo potrebné zohľadniť pre určenie výšky zadostučinenia. Jediným kritériom je primeranosť finančného zadostučinenia. Je preto vecou úvahy súdu, aby so zreteľom na okolnosti jednotlivého prípadu, stanovil rozsah finančného zadostučinenia (porov. rozsudok NS SR sp.zn. 6Cdo/127/2017).

18. Nebol preto dôvod aplikovať na daný prípad ustanovenie Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého výšku náhrady súd určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a okolností za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 O. z.).

19. V posudzovanej veci všetky predpoklady priznania finančného zadostučinenia boli naplnené (úspešné uplatnenie porušenia práva ustanoveného ZoOS a ZoSÚ, za ktoré nesie zodpovednosť žalovaná), pričom ochrana porušeného práva žalobkyne ako spotrebiteľa, teda slabšej strany spotrebiteľskej zmluvy, bola dovŕšená priznaním finančného zadostučinenia vo výške 500,- eur. Spotrebiteľ ako príjemca finančnej služby bol nútený iniciovať súdny spor na ochranu svojich práv a do právoplatného skončenia súdneho konania bol vystavený nutnosťou riešiť uvedenú ochranu v súvislosti s dvoma úverovými zmluvami uzavretými v roku 2011. Vychádzajúc z intenzity zásahu žalobkyne ako spotrebiteľa, a to vo vzťahu k dvom zmluvným vzťahom (neuvedenie viacerých obligatórnych obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, dojednanie neprijateľnej zmluvnej podmienky), výšky nedôvodne požadovaných súm (638,63 eur a 757,47 eur) a výšky poskytnutých finančných prostriedkov, tiež dĺžky trvania závadného stavu 10 rokov, priznané finančné zadostučinenie žalobkyne spĺňalo požiadavku primeranosti.

20. Nejedná sa preto o duplicitné priznanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, už vôbec nie zneužitie práva, a to v súlade so satisfakčnou ako i sankčnou funkciou inštitútu primeraného finančného zadostučinenia. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie (ods. 103) je zrejmé, že

súd prvej inštancie neodôvodnil výšku požadovaného finančného zadosťučinenia len s poukazom na výšku bezdôvodného obohatenia (teda s prihliadnutím na spôsobenú materiálnu ujmu). Je potrebné zdôrazniť, že preukazovanie skutočnej výšky utrpenej ujmy je spravidla nereálne (porov. rozsudok NS SR sp. zn. 6Cdo/127/2017) a v rozpore s účelom samotného inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia spotrebiteľa, ktorým má byť dovŕšená ochrana porušeného práva spotrebiteľa ako slabšej strany spotrebiteľskej zmluvy.

21. Vzhľadom k tomu, že vo vzťahu k rozsahu finančného zadosťučinenia zákonodarca neustanovil žiadne kritériá, ktoré by bolo potrebné pri určení výšky zadosťučinenia zohľadniť, jediným kritériom je primeranosť finančného zadosťučinenia. Bolo preto vecou úvahy súdu, aby so zreteľom na individuálne okolnosti každého prípadu stanovil rozsah finančného zadosťučinenia (porov. rozsudok NS SR sp. zn. 6Cdo/127/2017). Komparácia s inými prípadmi finančného zadosťučinenia nebola náležitá, pretože rozhodujúce tu boli individuálne okolnosti prípadu, s prihliadnutím na ktoré bolo posudzované kritérium primeranosti finančného zadosťučinenia. Výška priznaného finančného zadosťučinenia je adekvátna ekonomickej realite a tiež požiadavke spravodlivého dovŕšenia ochrany porušených práv žalobkyne ako spotrebiteľky. Neprekračuje súdnou praxou už priznané finančné zadosťučinenia v jednotlivých prípadoch (napr. rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25CoCsp/2/2021 vo výške 400 eur, sp. zn. 10CoCsp/75/2021 vo výške 200 eur).

22. Vo vzťahu k napadnutým výrokom rozhodnutia súdu prvej inštancie o vydanie bezdôvodného obohatenia (III. a IV.) odvolacia argumentácia žalovanej spočívala v tvrdení, že nenastala ani jedna z foriem bezdôvodného obohatenia v zmysle ustanovenia § 451 O. z.

23. Bezúročnosť úveru nastupujúca ako ex lege dôsledok porušenia konkrétnych ustanovení zákona o spotrebiteľskom úvere, má v prípade spotrebiteľovho plnenia nad rámec požičanej istiny ten následok, že na strane prijímajúceho veriteľa vzniká bezdôvodné obohatenie. Jeho základ je daný porušením zákona už v priebehu kontraktnej fázy, pričom však toto porušenie nemá vplyv na platnosť spotrebiteľskej zmluvy ako takej (porov. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 43/2020). Žalovaná nepreukázala dôvod plnenia nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov, preto bol uplatnený nárok posúdený ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (plnenie bez právneho dôvodu). Zmluvné dojednanie vo vzťahu k poplatku v predmetných úverových zmluvách bolo kvalifikované súdom prvej inštancie tiež ako neprijateľná zmluvná podmienka, teda absolútne neplatné zmluvné dojednanie (vzhľadom na výšku poplatku dosahujúcu 98 % sumy poskytnutého úveru, predstavujúcu rozpor s dobrými mravmi).

24. Tvrdenie žalovanej v odvolaní týkajúce sa namietania úmyselného bezdôvodného obohatenia neobsahovalo právne významnú argumentáciu vo vzťahu k uloženiu povinnosti žalovanej vydať žalobkyni predmetné bezdôvodné obohatenie, vzhľadom na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

25. Iné odvolacie námietky žalovanou v odvolaní vznesené neboli.

26. Podľa ustálenej judikatúry (napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 115/03, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/145/2011) súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzanými účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ako i odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. Odvolací súd tu nezistil existenciu ďalšieho odvolacieho dôvodu v odvolaní, ktorý by mal pre danú vec podstatný význam.

27. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil, v napadnutej časti o uložení povinnosti žalovanej vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 638,63 eur (III.), v časti o uložení povinnosti žalovanej vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 757,47 eur (IV.) a v časti o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500,- eur (V.)

28. Potvrdenie rozhodnutia odvolacím súdom sa týkalo aj rozhodnutia o náhrade trov konania (VI.). Súd prvej inštancie aplikoval ust. § 255 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého ak mala strana vo veci úspech len

častočne, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí. Súdom prvej inštancie ustálený pomer úspechu a neúspechu strán konania vo vzťahu k piatim navrhovaným výrokom súdneho rozhodnutia, nebol žiadnou zo sporových strán namietaný. Súd prvej inštancie konštatoval procesné zavinenie žalobkyne za zastavenie konania vo vzťahu k navrhovaným dvom určovacím výrokom žaloby, vo vzťahu ku ktorým žalobkyňa učinila späťvzatie žaloby, v dôsledku čoho bolo konanie zastavené a v zostávajúcej časti troch žalobných nárokov na plnenie bola žalobkyňa úspešná, čomu potom zodpovedal vznik nároku žalobkyne na náhradu trov konania v rozsahu 20 %. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

29. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyňa bola v odvolacom konaní úspešná v plnom rozsahu, preto jej vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, voči žalovanej v odvolacom konaní neúspešnej. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

30. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.